

ઘોરણ : 10 ગુજરાતી

પાઠ : 11

શિક્ષારીને

સ્વાધ્યાય

પ્રશ્ન : 1 નીચે આપેલા વિકલ્પોમાંથી સાચો વિકલ્પ પસંદ કરી ખરા (✓) ની નિશાની કરો.

(1) પંખીને પામવા કવિ શું કહે છે ?

(ક) પંખીનો શિકાર કરવાનું

(ખ) તીર ચલાવવાનું

(ગ) માળો બનાવવાનું

(ઘ) પંખીનાં ગીતને સાંભળવાનું

(2) કવિ નીચેનામાંથી ક્યો સંદેશો આપે છે ?

(ક) સંહાર કરવાનું રહેવા દે.

(ખ) તું ફૂર બન.

(ગ) તારે સુંદર બનવાની જરૂર નથી.

(ઘ) પ્રકૃતિનો તું નાશ કર.

પ્રશ્ન : 2 નીચેના પ્રશ્નોનો એક વાક્યમાં ઉત્તર આપો.

(1) કવિની દ્રષ્ટિએ પક્ષી ક્યાં મળશે ?

➤ કવિની દ્રષ્ટિએ પક્ષી એનાં મધુર ગીતમાં મળશે.

(2) શું કરવાથી પક્ષીનું માત્ર સ્થૂળ શરીર જ મળે છે ?

➤ શિકાર કરવાથી પક્ષીનું માત્ર સ્થૂળ શરીર જ મળે છે.

પ્રશ્ન : ૩ નીચેના પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં ઉત્તર આપો.

(1) સૃષ્ટિનું સૌંદર્ય કવિને ક્યાં ક્યાં જોવા મળે છે ?

➤ કલાપીએ કાવ્યમાં પ્રકૃતિ તેમજ પ્રાણીજગત સાથેનું સૌહાર્દ તેમજ સૌંદર્ય દષ્ટિને આવરીલીધાં છે. કવિ વૃક્ષો, પંખીઓ, ફૂલો, વેલાઓ તેમજ ઝરણાંમાં સૃષ્ટિના સૌંદર્યનો અનુભવ કરે છે.

(2) પક્ષીને પામવા કવિ શું કરવાનું કહે છે ?

- કવિ પક્ષીને પામવા કહે છે કે તેના પર તીર ચલાવાનું નથી, પણ જ્યાંક છુપાઈને તેનાં મધુર ગીત (કલરવ) સાંભળવાનાં છે. તેનાથી પક્ષીના મધુર કલરવનું સૌંદર્ય માણવા મળશે, અને પક્ષી તેના પ્રભુ સાથે તારા હૈયામાં વાસ કરશે.

પ્રશ્ન : 4 નીચેના પ્રશ્નનો સાત-આઠ લીટીમાં જવાબ આપો.

(1) કવિ શિકારીને કઈ શિખામણ આપે છે.

- કવિ શિકારીને પક્ષીનો સંહાર કરવાનું છોડી દેવા અંગે કહે છે. કવિ કહે છે કે હે શિકારી, તને આવી ફૂરતા શોભા દેતી નથી. સકળ વિશ્વ સંતોનો આશ્રમ છે. એમાં અનેક પ્રકૃતિતત્ત્વોનું સૌંદર્ય રહેલું છે. એમાં ફૂલો, ઝરણાં, વૃક્ષો છે. તું પક્ષીનો શિકાર કરીને શું મેળવીશ? એમાં મૃત શરીર સિવાય કશું નહીં મળે તારે એના

સૌંદર્યને પામવું હોય તો જંગલમાં ક્યાંક છુપાઈને એ પંખીઓના
મધુરાં ગીતો સાંભળ. પક્ષી એ પ્રભુનું સર્જન છે, તું એનાં મધુરાં
ગીતો સાંભળીશ તો તું એ પ્રભુનાં સર્જન દ્વારા પ્રભુને પામીશ.
સૌંદર્યને પામવા માટે તું સ્વયં સુંદર થા, દ્રષ્ટિ કેવળ. પ્રયત્ન કર.
સૌંદર્યને પામો એટલે તમે પ્રભુને પ્રાપ્ત કરો છો. સકળ વિશ્વમાં
યોમેર આદ્રતા વેરાયેલી છે, એમાં જ પરમતત્વ છે, આપણે એને
સાથ આપીએ, એમાં જ આપણું ભલું છે.

પ્રશ્ન : 5 નીચેની કાવ્યપંક્તિ સમજાવો :

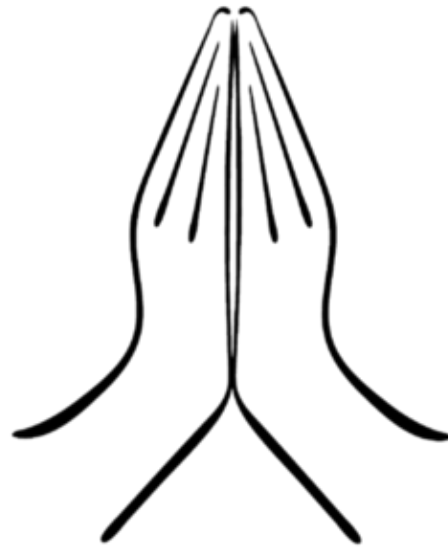
(1) “સૌંદર્ય વેડફી દેતાં ના સુંદરતા મળે,

સૌંદર્યો પામતાં પહેલાં સૌન્દર્ય બનવું પડે.”

- સમગ્ર વિશ્વમાં ઠેરઠેર સૌંદર્ય પથરાયેલું છે. એ સૌંદર્યનો નાશ કરવાથી એમાં રહેલી સુંદરતાને આપણે નષ્ટ કરીએ છીએ એ સુંદરતાને વેડફી દેવાની નથી હોતી, વેડફી દેવાથી એને માણી

શકતા નથી. આપણે એને મનભરીને માણવી જોઈએ
અને એ માટે ખરેખર સૌંદર્યને માણવું હોય તો સૌથી
પહેલાં આપણે સૌંદર્યદ્રષ્ટિ કેળવવી પડે, આપણે સ્વયં
બનવું પડે.

Thanks

For watching